

formáznak. A végeredmény igazán egyik sem lesz. Olyan színpadi produkciót látunk, mely mindkét forma jellegzetességeit magán viseli. A csoport munkáján egyértelműen látszik, hogy improvizációkból indultak ki, azokat fűzték, alakították, kiegészítették gyakorlatokkal, versekkel. A nyitójelenet, a gombolyagból kialakuló pókháló, akkor kezd érdekessé válni, mikor a jól felépített „rendszerbe” belép egy fiú, aki csak csetlik-botlik a háló útvesztőjében, majd egy lány tűnik fel, aki felgöngyölítve a fonalat lebontja a hálót. A kép megérinti a nézőt, de az előadás folyamán kiderül, hogy nem azt jelenti, amit a jelkép sugall. A gyerekcsoport jól felépített viszonyrendszerét jelképezi a háló, amelyben a belépő fiú nem találja a helyét, kapcsolódási szándékával folyamatosan összekuszálja, megzavarja a szálakat. Míg a lány, azzal, hogy felgombolyítja a fonalat, lerombolja a szerkezetet – folytonosan zavart keltő, a kapcsolatokat romboló figura. A későbbiekben azonban kiderül, ő ugyanúgy a kirekesztettek, a másképp viselkedők közé tartozik, mint a fiú. Az események kibontakozásával megismerhetjük problémáikat, viszonyaikat. Igazi színházi formát találtak az összetartozás, a beilleszkedési kísérlet és az elutasítás megmutatására: a fiúk egy csoportjának sajátos nyelve, sajátos játéka, szokása van. A beilleszkedni vágyó fiú erről mit sem tud, tudatlanságáért kinevetik, majd amikor ő maga is játssza a játékot, hirtelen a csoport, ahelyett, hogy befogadná, kicsúfolja a bugyuta játékért. A befejezéssel ez alkalommal adósak maradtak, de akárcsak a kisebbek, megtalálták azt az utat, amelyen érvényesen szólhatnak majd meg.

Nyeső Ildikó harmadik csoportjának, a legnagyobbaknak (Bártfa) az *Egy titokzatos éjszaka* című előadása minden hibát magába foglal, melyet önállóan dolgozni akaró, a tanár vezetési szándékát elutasító nagykaszkok elkövethetnek. A történet bugyuta, a vezetése kusza, nem jutunk sehonnan sehová. A leg-egyszerűbb horrortörténetek dramaturgiájára kívánnak építeni, de a játékokból igazában semmi nem kerekedik ki. Ez az előadás is jó példája annak, hogy a gyerekek önállóan a legritkább esetben tudnak olyan előadást létrehozni, ami a színpad törvényeinek megfelel (miközben a tevékenység maga önmegvalósítási vágyaikat kielégítheti).

Gál Éva Csjok csoportja már nevében tartalmazza a legfontosabb információt, amit a csoportról tudnunk kell. A csoport nagykaszkokból áll, csupa lány. A *Tükör* című előadásuk egy izgalmas játékötletre épül. A színpadot kettészeli középen egy választó vonal. A két térfélen két különböző típusúhoz tartozó lányok vannak. egyik oldalon egy olyan család, akik gyermeküket igen szigorúan fogják, vele szemben magas követelményeket támasztanak. A másik oldal ennek épp az ellenkezője, laza, nemtörődöm, felelőtlenül, káros szenvedélyekkel élnek. A tükör két oldalán végigkísérjük a két lány történetét, egymásra találását. A játék színpadi megfogalmazása érdekes, és jól működtethető. Szólnak arról, hogy mindenki vágyik egy kicsit más lenni, olyan lenni, amilyen nem lehet, mindenkiben motoszkál a megszokottól ellentétes élet kipróbálása, a szigorúan nevelt lány szeretne szabadon, bulizva élni, és viszont, a kívülről szabadnak tűnő vágyik néha a rendszerre, az odafigyelésre, számonkérésre. A gépezet jó, jól működik, a színpadi nyelv a gyerekek sajátja. A történet mégsem üt akkorát, mint amekkorát üthetne. Ennek talán az az oka, hogy nem hagytak elég időt számunkra a megértéshez. Fontos témához nyúltak jól, de benne hagytak jócskán, nem aknázták ki teljesen.

Vendégként volt jelen Pécsen a Rosszcsontok Drámakör, Kaposmérőről, *TV-sapiens – szürreális valóságshow* című előadásukkal, melyet Dénesné Szak Andrea rendezett. Egy szürreális, talán jövőbeli világba kalauzol az előadás eleje: tévéfejű gyermekek születnek egy „embergyárban”. A játék egy lazán szerkesztett életjátékká formálódik. Mondandójuk, mely ma is aktuális, a tévé hatása, a függőségig tévéen felnevelkedés, a családi élet közös tévézéssel alakulása, amely tönkreteszi a kapcsolatokat, elidegenít, elbutít. Az általuk választott színpadi nyelv a túlzásokra építkezés, már-már karikatúrába hajló a megjelenítés. Játékuk mégsem átütő, még nem kiforrott, inkább színpadi kísérletnek tekinteném (abból pedig a sikeresek közé sorolnám). Néhol kissé összekapkodott, a felületet karcogató mondatok maradtak. Az előadás erénye még az élő zene használata, a tiszta ének is.

Összességében sokszínű nap volt, érdekes színpadi formákkal, bátor kezdeményezésekkel, ám kiforratlan előadásokkal. Remélem, a lendület nem fogy el, és akkor a munka hamarosan meghozza gyümölcsét.

Dolmány Mária

Beszámoló Baranya aranyáról...

Pécs, 2012. május 5.

Három évvel ezelőtt egyetlen csoporttal rendeztük meg a találkozót, idén már hat csoporttal, szép lassú, folyamatos fejlődés. Nehezen lehet bevonni az iskolákban dolgozó műhelyeket, egészen egyszerűen azt

mondják, hogy „nincs erre időnk”. Pedig a gyerekek láthatóan jól érezték magukat, megnézték egymás előadásait, örültek egymásnak, mi pedig nekik. Kellemesen együtt tölthettünk egy egész napot Pécsett, a Szivárvány Gyermekházban.

A Bogádi Színjátszó Kör (*Lányok vs Fiúk*, rendezte Ákli Krisztián) gyerkőcei kezdték a találkozót. Az első színpadkép már előrevetítette a tartalmi mondanivalót: a jobb hátsó sarokban a fiúk, a bal hátsó sarokban a lányok ültek. És suttoztak. Halkan, és finoman... A néző pedig fülelt és figyelt. Hihetetlen légkör teremtődött. Igazi izgalom és felfokozott várakozás. A suttozott információkból és a címből rögtön összeállt a kép, lesz itt szó a szerelemről, barátságról, a kiközösítésről és az örök körről: önmagunk megismeréséről is. Nem lehetett könnyű helyzetben a rendező, mert hihetetlen mennyiségű gyerkőccel készített előadást: 25 gyerek egy osztályból! Sajnálatos módon a darab akadozott néhol, fegyelmezetlen sustorgások és sok-sok pontatlanság, de mégis volt valami esetlen bája. A humor az előadás legfontosabb mozgató eleme akart lenni, és – sajnos – ezt ki kell mondanunk, hogy csak akart: a viccek néhol működtek, néhol zavart csend kísérte őket. Látszott, hogy a játszóknak először vannak színpadon, valami egyszerű, zavar-talan, felszabadult zavartsággal. A rendező pedagógiai munkája dicsérendő és figyelemre méltó – várjuk a folytatást.

Bárt-fa-csemeték (*Vadhattyúk*, rendezte Nyeső Ildikó): Az Andersen-mese egy rövidített, kissé átalakított interpretációját volt szerencsénk látni. A szereplők száma miatt a tizenegy hattyú hétre zsugorodott, de a történet nem veszített az értékéből. Klasszikus megoldásokkal és stilizált jelmezekbe bújtatott szereplőkkel találkozhattunk. Bár az eredeti történethez képest kevés szereplőt vonultatott fel az előadás, annál viszont többet, hogy ne legyen könnyű feladat megoldást találni a gyerekek színpadi játékára. Erre alkalmasnak kínálkozott a rendező számára a környezet megteremtése, a fák és madarak megszemélyesítése. Így több szereplő sokszor csak lengedezett a szélben, vagy susogott és huhogott, mikor mire volt szükség a megfelelő díszlet-környezet megteremtéséhez. Mindeközben – nem éppen konzekvens módon – sok esetben külső zene is „megtámasztotta” a hangulatkeltést. Máskor pedig csak jelezték, hogy erdőben vagyunk, és faként állodogáltak. A mozgások megvalósításában a legkézenfekvőbb mozdulatokkal dolgoztak – a hattyúk karjukat lengették, a fák dülöngéltek – mindez ez az előadás egyszerűségét támogatta. Látszott, hogy a gyerekek jól ismerik a mesét, és értik is, amiről játszanak. Nem bonyolították túl a mesét: örömjáték volt ez, egyszerű és szép történetmesélés.

Bártfácska (*Háló*, rendezte Nyeső Ildikó): A felnövés a maga sajátos félelmeivel, a kamaszkori problémák, egyfajta korképet mutatva – ez a darab tartalmi keresztmetszete. A téma érdekes és elgondolkodtató emlékeket ébreszt bennünk... Milyen problémákkal kell egy fiatalnak meggharcolnia; mikor kényszerül elfogadni a felnőtt világ hülyeségeit; a közösségekhez való tartozás; a saját magunkban keresett személy lényegének megragadása, megtalálása – nehéz dolgok ezek, és ha még nem lenne elég, akkor nyomatékként a család befolyása, alakító, formáló hatása... Kiemelném az előadásból egy „kis úriember” játékát: Farkas Imre Márk úgy játszott, hogy lehengerelte a nézőt! Érezte a közönség szimpátiáját, és olyan erőt mérített ebből, hogy néhol persze túljátszva, de ugyanakkor élvezhetően adta el a maga által hozott karaktert. Bravúros munka volt. És nagy pedagógia munkát végzett a rendező! Az előadásnak nem a megteremtett színház az igazi értéke, hanem a mögötte és érte zajló pedagógiai munka. Úgy vélem, ha a gyerekek visszagondolnak a játékukra – amikor majd a darab által boncolgatott helyzetekbe kerülnek –, akkor valamivel könnyebb lesz értelmezniük saját helyzetüket, szerepüket, hogy kik is ők ebben a nagy „világ-társadalmi” gépezetben.

Bártfa (*Egy titokzatos éjszaka*, rendezte Nyeső Ildikó): A nap ötödik előadásaként, a rendező harmadik darabjaként került színre. Három lány előadásában láthattunk egy rendkívül érdekes kísérletet a színház és a horror ötvözésére. Nagy kihívás a film esetében ismert hatásokat megteremteni, elérni a megszokott filmes kellékek nélkül, főként a színészi jelenlétre építve. Felvetődik a kérdés, hogy érdemes-e épp gyerekszínjátszókkal belevágni egy ilyen kísérletbe. Ám a három lelkes játzó, többnyire saját ötletekből építkezve, a lehető legjobbat hozta ki ebből a nehéz feladatból. A történet maga egyszerű, egy erdőben eltévedt csapat haza szeretne jutni, miközben – mint kiderül – egy gyilkos kószál valahol körülöttük. Maga ez az információ, és a gyerekek félelme feszültséget teremt a nézőben, amire a külső zene néhol rásegít különböző hangeffektekkal, néhol viszont kifejezetten szétrombolja a növekvő izgalmat. Kellékekben és díszletben szegényes térben játszódik a cselekmény, de ez inkább előnyére válik a darabnak. Néhol persze mesterkélnék hat a csinált félelemtől reszkető hangon elmondott mondat, de olykor eléri a célját. A három eltévedt lány figurája egyszerű, és könnyen felismerhető, emellett hármójuk együttese színházilag érdekes társaságot tár elénk, akikkel könnyű azonosulni. A folyton aggódó, a nyugodt, és aki csak ger-

jeszti a feszültséget további információ-morzskákkal, együtt megadja az alapját egy horror-történetnek, nem zárva ki még azt sem, hogy talán éppen egyikük lesz a baltás gyilkos, amivel tovább növeli a nézőkben az érdeklődést, az izgalmat. A darab végén, az eddigi kevésbé díszletezett játékhoz képest nem igazából illő módon árnyjáték segítségével jelenik meg a gyilkos, akit csak egy pillanatig látunk, majd sikyokba fulladva lemegy a fény, szerencsére nem megmutatva a következő jeleneteket: a továbbiakat a néző fantáziájára bízzák. Így ki-ki eldöntheti, hogy mi történt (hogy milyen módokon végezte ki a lányokat a gonosz, vagy éppen szerencsésen megmenekültek-e). Összességében izgalmas színházi kísérletet láthatunk, ami sajnos sok ponton nem vált hihetővé és hitelessé.

Csajok (*Tükör*, rendezte Gál Éva): A nap utolsó előadásaként a Deák Ferenc és a Miroslav Krleža Általános Iskola nyolcadikosainak életjátékát élvezhettük – szó szerint. A történet megválasztásánál a csoport egyik tagja, Zank Zsófia regényét vették alapul, amely a jó és rossz problematikájáról szól.

Egyszerű, de nagyon jól használható rendezői megoldásként a színpadot két részre tagolták: az egyik oldalon következetesen a *jó*, a másikon a *rossz* szavakkal fémjelzett események történtek. Bár didaktikusnak tűnik elsősre egy ilyen felosztás, de – az előadás érdekéeként – egyáltalán nem vált azzá, sőt a színjáték dramaturgiája megőrizte váratlanságát, kiszámíthatatlanságát. A „mi a jó és mi a rossz” kérdésköre számtalan szempontból megközelíthető, de jelen munka a gyerekek elképzeléseit vette alapul, és belőlük, az ő tapasztalataikból dolgozott. Az együtt gondolkodás nem maradt meg iskolás szinten, hanem tovább tudtak lépni ennek az igencsak fontos kérdésnek a mélyítésével, feldolgozásával – ami egyértelműen a próbafolyamat során elvégzett pedagógiai munkára utalt. A „jó és rossz” témakör megtelt alapvető emberi problémákkal, olyan kérdésekkkel, melyekkel bármelyik korosztály könnyen azonosulhat, amelyek aktuálissá válhatnak a számukra is. Ebben áll – véleményem szerint – az előadás legnagyobb érdeme, hogy a gyerekek számára könnyen megfogható, mégis alapvető, örök emberi problémával dolgozva kalandozhattak egy tanulási folyamaton keresztül – létrehozva egy előadást, amivel képesek voltak közölni, érvényes tartalmat közvetíteni. Tették ezt úgy, hogy játékuk nem vált mesterkéltté vagy a rendezői kéz által kinosan összeszerkesztett munkává, hanem gyerekszínjátésknak és a nézőknek is élvezetes előadássá érett.

Rosszcsontok (*TV-sapiens – szürrealis valóságshow*, rendezte Dénesné Szak Andrea): a Kaposmérőből érkezett csoport azt az elgondolást találta színpadra érdemesnek, hogy beszéljenek és játsszanak arról a kortárs problémáról, mely szerint a gyerekek és a felnőttek is sokkal többet fordulnak bármely médiához, mint a könyvekhez. Láthatunk többféle családot, s több valóságshow-t arról, hogy mennyire szörnyű is jelenleg a helyzetünk! És főként erre a „szörnyűségre” reflektál az előadás minden pontja. Sajnálom, hogy nem kerestek olyan helyzeteket, és olyan kapcsolódási pontokat, amikor az értékét is ábrázolnák a média és a család viszonyrendszerében. Sok új információt nem kapott a néző, de annál több bajt. Mossollyal lehetett végigkövetni a gyerekek játékát. Az előadásnak szép pillanata volt egy lányka tiszta, magabiztos éneklése, ami visszatérő motívumként próbálta szolgálni a dramaturgiát. Mivel folyamatosan a csalódások, kudarcok és kiábrándulások voltak a mélyítő elemek, így nem volt képes az előadás igazán érvényes kérdést megfogalmazni.

Tóth Zoltán

Utak Borsodban

Miskolci Kulturális Központ, 2012. május 5.

2012. május 05-én, szombaton volt szerencsém látni a megye gyermekszínházi előadásait Nyári Arnold színész-drámatanár kollégámmal. Kettőnk feladata volt az itt bemutatott előadások minősítése és az alkotó pedagógusokkal való szakmai beszélgetések lebonyolítása. Sajnos a mostanra már állandósult pénzhány miatt az egyébként kétnaposra szervezett rendezvény előadásait egyetlen nap programjába kellett besűrűsíteniük a szervezőknek. Köszönet nekik, hogy megoldották ezt a feladatot is.

Az előadások nagyon színes képet mutattak mindenféle szempontból. Láthattam mesedramatizálást és életjátékot, opera-feldolgozást és ünnepi műsort.

A gyermekszínházi lehetőségei, céljai minden, ezen a területen dolgozó drámatanár számára fontos kérdések. Munkánk során néha beleakadunk – a napi praktizálás közben – olyan akadémikusnak tűnő kérdésekbe, hogy miért és kinek is csináljuk ezt. Mit is?

Na, igen. *Előadásokat* láttunk, amelyekben gyerekek játszanak.

Azért engedtem meg magamnak ezt kitérőt, mert az itt látott előadások sokszínűsége azt bizonyítja számomra, hogy az ebben a megyében dolgozó drámatanárok sokféleképpen keresik a saját megoldásaikat a